

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Departament de Biblioteconomia i Documentació

*

Programa de doctorat en Humanitats de l'Institut Universitari de Cultura
de la Universitat Pompeu Fabra, 2002-2004

**Lectura i biblioteques populars.
Model de col·lecció i lectura a les biblioteques populars
de la Mancomunitat de Catalunya: 1918 – 1922**

Tesi doctoral que presenta Jordi Llobet Domènech
per optar al títol de doctor en documentació
per la Universitat de Barcelona

Directora

Dra. Assumpció Estivill Rius

Barcelona, gener de 2008

11. BIBLIOGRAFIA

11.1 FONTS D'ARXIU

Els documents d'arxiu emprats per a la recerca s'han localitzat en tres fonts diferents.

- 1) Les biblioteques populars conserven la documentació administrativa bàsica que té relació amb l'estudi del fons, tret dels casos citats de Valls i Borges Blanques, en què una part d'aquesta va desaparèixer sota els estralls de la Guerra Civil. Els documents utilitzats han estat:
 - a) Llibre de registre de les biblioteques d'Olot, Sallent, Canet de Mar, el Vendrell, Pineda i Figueres.
 - b) Llibre dietari de les biblioteques d'Olot, Sallent, Canet de Mar, el Vendrell, Pineda i Figueres.
 - c) Llibre de registre dels lectors inscrits al servei de préstec de les biblioteques d'Olot, Sallent, Canet de Mar, el Vendrell, Pineda i Figueres.
 - d) Correspondència i documentació administrativa relacionada amb la gestió de cada una de les biblioteques.
- 2) L'Arxiu Històric de la Diputació de Barcelona conserva la documentació administrativa relacionada amb la creació i el desplegament de la xarxa de biblioteques populars, sota la intervenció de diferents organismes: el Consell de Pedagogia, la Direcció d'Instrucció Pública i la Direcció Tècnica de Biblioteques Populars. Els lligalls i expedients consultats han estat els següents:
 - a) Lligall 3.735. Exp. 1 i 2.
Biblioteques Populars: acords i disposicions generals. Bases per a un sistema de biblioteques populars.

El lligall conté dos documents essencials de Jordi Rubió: l'informe d'inspecció a les biblioteques populars. Exp. 1, doc. 33 bis; i la "Memòria sobre la vida de les biblioteques populars de la Mancomunitat de Catalunya en l'any 1921". Exp. 2. doc. 216.

- b) Capsa C-866. Biblioteca de Valls.
Correspondència, llistes de llibres enviats i documentació complementària; anys 1918-1934.
 - c) Capsa C-867. Exp. 3-6. Biblioteca de Sallent.
Correspondència, llistes de llibres enviats i documentació complementària; anys 1920-1929.
 - d) Capsa C-870. Biblioteca d'Olot.
Correspondència, llistes de llibres enviats i documentació complementària; anys 1918-1939.
 - e) Capsa C-871. Biblioteca de les Borges Blanques.
Correspondència, llistes de llibres enviats i documentació complementària; anys 1918-1942.
 - f) Capsa C-872. Biblioteca de Canet de Mar.
Correspondència, llistes de llibres enviats i documentació complementària; anys 1919-1934.
 - g) Capsa C-875. Biblioteca del Vendrell.
Correspondència, llistes de llibres enviats i documentació complementària; anys 1920-1940.
 - h) Capsa C-876. Biblioteca de Pineda.
Correspondència, llistes de llibres enviats i documentació complementària; anys 1922-1935.
 - i) Capsa C-879. Biblioteca de Figueres.
Correspondència, llistes de llibres enviats i documentació complementària; anys 1922-1937.
 - j) Capsa E-982. "Gestió de biblioteques. Guies de lectura".
Guies de lectura i impresos de les biblioteques de Valls, Olot, Sallent, Borges Blanques, Canet de Mar, Vendrell.
 - k) Capsa G-577. Exp. 3. "Gestió de biblioteques 1918-1931".
Resums estadístics anuals de les vuit biblioteques populars.
- 3) L'Arxiu de la Biblioteca de Catalunya conserva una part de la documentació administrativa generada per la Direcció Tècnica de les Biblioteques Populars, a partir del moment en què la gestió operativa de la xarxa es trasllada a la Biblioteca de Catalunya. Les capsas consultades han estat les següents:

- a) Capsa 364
Biblioteques populars. Valls, Olot, Sallent, Vendrell. Estadístiques.
Conté els formularis estadístics mensuals del moviment de la sala de lectura i del servei de préstec de les biblioteques de Valls (1918-1926), Olot (1918-1926) i el Vendrell (1920-1926).
- b) Capsa 499. Exp. 2.
Biblioteques populars. Informes i estadístiques.
Conté les tries bibliogràfiques de Jordi Rubió elaborades a petició del director d'Instrucció Pública sobre: bibliografia i història de la literatura.
- c) Capsa 499. Exp. 3.
Reunions de bibliotecàries. Convocatòries, programes, etc.
- 4) Arxiu del fons Bergnes de les Cases de la Biblioteca de Catalunya.

L'arxiu conserva catàlegs, fulletons i altres documents bàsics per conèixer l'activitat de les impremtes, les editorials i les llibreries del període objecte d'estudi. Han estat consultades les capsas i els expedients corresponents a les empreses següents:

Antonio López; Bailly-Baillière; Cervantes; Daniel Jorro; Eugenio Subirana; Editorial Catalana; Gustavo Gili; Herederos de Juan Gili; Il·lustració Catalana; Luis Gili; Henrich y C^a; Hijos de J. Thomas; L'Avenç; Maucci; Minerva; Muntañola; Perlado, Páez & C^a (Sucesores de Hernando); Prometeo; Manuel Soler; Ramón Sopena; Seix & Barral; Francisco Sintés; Sociedad General de Publicaciones; Sociedad General Española de Librería, Revistas y Publicaciones; Societat Catalana d'Edicions; Saturnino Calleja.

11.2 FONTS IMPRESES

Aisa-Pàmpol, Ferran. *La cultura anarquista a Catalunya*. Barcelona: Edicions de 1984, 2006. 348 p. (De bat a bat).

— *Una història de Barcelona: Ateneu Enciclopèdic Popular, 1902-1999*. Barcelona: Virus: Ateneu Enciclopèdic Popular, 2000. 632 p.

Ajuntament de Barcelona. *Presupuesto extraordinario de cultura*. Barcelona: Ayuntamiento de Barcelona, 1908. 155 p.

Altamira, Rafael. "Lecturas y bibliotecas para obreros". En: Rafael Altamira. *Cuestiones obreras*. Valencia: Prometeo, 1914. p. 47-99.

Álvarez Junco, José. *La ideología política del anarquismo español (1868-1910)*. Madrid: Siglo XXI, 1976. 660 p. (Historia).

Amezúa, Efigenio. “Cien años de temática sexual en España: 1850-1950: repertorio y análisis”. *Revista española de sexología*, núm. 48 (1991), 197 p.

Anguera, Pere. *El Centre de Lectura de Reus: una institució ciutadana*. Barcelona: Edicions 62, 1977. 218 p.

Anuari de les biblioteques populars. Barcelona, 1922-1929.

La publicació canvia dues vegades de nom durant aquests anys: *Anuari de les biblioteques populars i de les biblioteques tècniques de la Universitat Industrial* (1923) i *Anuario de las bibliotecas populares* (1924-1929).

Aragay, Josep. *El nacionalisme de l'art*. Barcelona: La Revista, 1920. 50 p. (Publicacions de “La Revista”).

Arévalo i Cortès, Just. *La cultura de masses a la Barcelona del nou-cents*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2002. 230 p. (Textos i estudis de cultura catalana).

— “Notes sobre editors, col·leccions i obres populars i de consum que sí varen existir a la Barcelona del primer terç del segle”. *Els marges*, núm. 67 (2000), p. 107-123.

Armengol, Gemma d' (dir.). *Associacions, cultura i societat civil a Catalunya*. Tarragona: El Mèdol, 1991. 257 p. (L'agulla).

Arnaldich, Luis. *Los estudios bíblicos en España, desde el año 1900 al año 1955*. Madrid: CSIC, 1957. 246 p.

Ateneu Barcelonès. *Catálogo de la biblioteca precedido del reglamento interior de la misma*. Barcelona: Tipografía y Librería de L'Avenç, 1891. 442 p.

Ateneu Enciclopèdic Popular. *Estatutos*. Barcelona: Tipografia de M. Tasis, 1909. 36 p.

Ateneu Obrer de Barcelona. *Catálogo de las obras existentes en la biblioteca del Ateneo Obrero de Barcelona: 1893*. Barcelona: Establecimiento Tipográfico C. de Fidel Giró, 1894. 35 p.

L'Ateneu: revista mensual del Ateneu Igualadí de la Classe Obrera, núm. 39 (agost 1914), p. 229-243.

Aviñoa, Xosé (dir.). *Història de la música catalana, valenciana i balear*. Vol. 4, *Del Modernisme a la Guerra Civil (1900-1939)*. Barcelona: Edicions 62, 1999. 272 p.

Baker, Ernest Albert. *The public library*. London: Daniel O'Connor, 1922. 245 p.

- Balanzó, Concepció de. *Les Biblioteques Populars de la Generalitat de Catalunya: notes bibliogràfiques per a llur història*. Barcelona: Escola de Bibliotecàries de la Generalitat de Catalunya, 1935. 204 p. (Quaderns de treball).
- Balcells, Albert (coord.). *Història de la historiografia catalana: Jornades Científiques de l'Institut d'Estudis Catalans, Secció Històrico-arqueològica*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2004. 315 p. (Jornades científiques).
- (coord.). *El pensament polític català: del segle XVIII a mitjan segle XX*. Barcelona: Edicions 62, 1988. 411 p. (Estudis i documents).
- Balcells, Albert; Pujol, Enric. *Història de l'Institut d'Estudis Catalans*. Vol. 1, 1907-1942. Catarroja: Afers; Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2003. 394 p. (Recerca i pensament).
- Balcells, Albert; Pujol, Enric; Sabater, Jordi. *La Mancomunitat de Catalunya i l'autonomia*. Barcelona: Proa, 1996. 597 p. (Monografies).
- Balmaseda, Joaquina. *La mujer sensata: educación de sí misma: consejos útiles para la mujer y leyendas morales*. Madrid: Imprenta de la Correspondencia, 1882. 304 p.
- Baras i Gómez, Montserrat. *Acció Catalana, 1922-1936*. Barcelona: Curial, 1984. 470 p. (Biblioteca de cultura catalana).
- Baró Llambias, Mònica. “Les edicions infantils i juvenils de l'Editorial Joventut (1923-1969)”. Tesi doctoral presentada al Departament de Biblioteconomia i Documentació, de la Universitat de Barcelona, juny de 2005. L'edició digital es pot consultar a TDX, Tesis doctorals en xarxa <<http://www.tdx.cbuc.es/>>.
- Baró Llambias, Mònica; Mañà Terré, Teresa. “Eugeni d'Ors i les biblioteques: una aproximació a partir del *Glosari*”. *BiD*, núm. 12 (juny 2004), <<http://www.ub.es/bid/12baro.htm>>.
- Barral i Altet, Xavier. *Josep Pijoan, del salvament del patrimoni artístic català a la història general de l'art*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1999. 45 p. (Semblances).
- Bibliografía española: revista general de la imprenta, de la librería y de las industrias que concurren a la fabricación del libro*. Madrid: Asociación de la Librería de España, 1901-1922.
- Bibliografía medical de Catalunya: inventari primer prés dels llibres de l'Exposició Bibliogràfica anexas al segon Congrés de metges de llengua catalana celebrat a Barcelona del 24 al 28 de juny de 1917*. Barcelona: Associació General de Metges en Llengua Catalana, 1918. XXX, 477 p.

- Biblioteca Pública Arús. *Catalech general: index per ordre de autors y per ordre de materias*. Barcelona: Estampa la Catalana de J. Puigventós, 1895. XIV, 870 p.
- *Memòria decenal de la Biblioteca Pública Arús: 1895-1904*. Barcelona: Imprenta de Luis Tasso, 1905. 15 p.
- *Memòria decenal de la Biblioteca Pública Arús: 1905-1914*. Barcelona: Imprenta Henrich y C^a, 1915. 10 p.
- Bilbeny, Norbert. *Eugeni d'Ors i la ideologia del noucentisme*. Barcelona: La Magrana, 1988. 226 p. (Els orígens).
- *Filosofia contemporània a Catalunya*. Barcelona: Edhasa, 1985. 397 p. (El punt).
- *Política noucentista: de Maragall a d'Ors*. Catarroja: Afers, 1999. 155 p. (Els llibres del contemporani).
- Bofill i Mates, Jaume. *Prat de la Riba i la cultura catalana*. Barcelona: Edicions 62, 1979. 174 p. (Antologia catalana).
- Bohigas, Pere. "L'obra impresa de Jordi Rubió". *Butlletí de la Biblioteca de Catalunya*, núm. IX (1985), p. 9-13.
- "Els Rubió i els llibres, una dinastia d'homes de lletres". En: Pere Bohigas. *Aportació a l'estudi de la literatura catalana*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1982. p. 408-437.
- Bordons, Glòria; Subirana, Jaume (dir.). *Literatura catalana contemporània*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya: Proa, 1999. XIII, 465 p. (Biblioteca oberta. Àgora).
- Bosch Datzira, Amàlia. *Els ateneus de Catalunya: 1854-1990*. Barcelona: Federació d'Ateneus de Catalunya, 1991. 199 p.
- Botrel, Jean-François. *La diffusion du livre en Espagne (1868-1914). Les libraires*. Madrid: Casa de Velázquez, 1988. 289 p. (Bibliothèque de la Casa de Velázquez).
- Bou, Enric (dir.). *Nou diccionari 62 de la literatura catalana*. Barcelona: Edicions 62, 2000. XI, 912 p.
- Bourdieu, Pierre. *Las reglas del arte: génesis y estructura del campo literario*. Barcelona: Anagrama, 1995. 514 p. (Argumentos).
- Burguera y Serrano, Amado de Cristo. *Lecturas nocivas y lecturas útiles: calificación moral de autores nacionales y extranjeros que han escrito de literatura y catolicismo social*. Valencia: Doménech y Taroncher, 1910. 369 p.

- Burguera y Serrano, Amado de Cristo. *Representaciones escénicas malas, peligrosas y honestas: calificación moral de más de 3.500 comedias, tragedias, dramas, óperas, zarzuelas, sainetes y juguetes cómicos, sobre todo castellanos, antiguos y, muy en especial, modernos y contemporáneos...* Barcelona: Luis Gili, 1911. XVI, 376 p.
- Butlletí de la Biblioteca de Catalunya*. Barcelona: Biblioteca de Catalunya, 1914→
- Caballeria i Ferrer, Sílvia; Codina i Contijoch, Carme. “El món editorial de les lletres catalanes (des de finals del segle XIX fins al final de la Guerra Civil)”. *Ausa*, núm. 132-133 (1994), p. 81-112.
- Cabó i Cardona, Anna. “Biblioteca Popular Francesca Bonnemaison, 1909-1995: història i ús actual”. *Ítem*, núm. 17 (juliol-desembre 1995), p. 66-73.
- Cacho Viu, Vicente. *Revisión de Eugenio d’Ors (1902-1930)*. Barcelona: Edicions dels Quaderns Crema, 1997. 382 p. (La nueva caja negra).
- Calonge, F. “La primera Biblioteca popular de Catalunya”. *D’ací d’allà*, núm. II (1918), p. 117-123.
- Calvo i Calvo, Lluís. *Historia de la antropología en Cataluña*. Madrid: Consejo de Investigaciones Científicas, 1997. 206 p. (Biblioteca de dialectología y tradiciones populares).
- Camarasa i Castillo, Josep Maria; Roca Rosell, Antoni (dir.). *Ciència i tècnica als Països Catalans: una aproximació biogràfica*. Barcelona: Fundació Catalana per a la Recerca, 1995. 2 v.
- Capmany, Maria Aurèlia. *El feminisme a Catalunya*. Barcelona: Nova Terra, 1973. 132 p. (El sentit de la història).
- Casassas i Ymbert, Jordi. *L’Ateneu Barcelonès: dels seus orígens als nostres dies*. Barcelona: La Magrana, 1986. 262 p. (Curs d’història de Catalunya).
- “La configuració del sector ‘intel·lectual-professional’ a la Catalunya de la Restauració (a propòsit de Jaume Bofill i Mates)”. *Recerques*, núm. 8 (1978), p. 103-131.
- “La història cultural i l’intel·lectual professional. Una visió personal”. *Cercles: revista d’història cultural*, núm. 1 (1998), p. 6-11.
- *Jaume Bofill i Mates: 1878-1933: l’adscripció social i l’evolució política*. Barcelona: Curial, 1980. 411 p. (Biblioteca de cultura catalana).

- Casassas i Ymbert, Jordi (coord.). *Els intel·lectuals i el poder a Catalunya: materials per a un assaig d'història del món català contemporani: 1808-1975*. Barcelona: Portic, 1999. 462 p. (Monografies).
- Castellano, Philippe. *Enciclopedia Espasa: historia de una aventura editorial*. Madrid: Espasa-Calpe, 2000. 582 p.
- Castellanos, Jordi. *Intel·lectuals, cultura i poder: entre el modernisme i el noucentisme*. Barcelona: La Magrana, 1998. 280 p. (Els orígens)
- “Mercat del llibre i cultura nacional (1882-1925)”. *Els marges*, núm. 56 (octubre 1996), p. 5-38.
- Castillo, Montserrat. *Grans il·lustradors catalans del llibre per a infants (1905-1939)*. Barcelona: Barcanova: Biblioteca de Catalunya, 1997. 575 p.
- Catálogo de obras de amena lectura: 1922*. Barcelona: Librería Subirana, 1922.
- Catálogo general de la librería española e hispanoamericana: años 1901-1930*. Madrid: Cámaras Oficiales del Libro de Madrid y de Barcelona, 1932. 5 v.
- Cavallo, Guglielmo; Chartier, Roger (dir.). *Historia de la lectura en el mundo occidental*. Madrid: Taurus, 1998. 585 p. (Taurus pensamiento).
- Cent anys de la Biblioteca Pública Arús: 1895-1995*. Barcelona: Biblioteca Pública Arús, 1995. 22 p.
- Centenari de la Llibreria Verdaguer: 1835-1935*. Barcelona: Llibreria Verdaguer, 1935. 62 p.
- Chartier, Anne-Marie; Hébrard, Jean. *Discursos sobre la lectura: 1880-1980*. Barcelona: Gedisa, 1994. 583 p. (Lea).
- Chartier, Roger. *Cultura escrita, literatura e historia: coaccions transgredidas y libertades restringidas: conversaciones de Roger Chartier*. México: Fondo de Cultura Económica, 2000. 271 p. (Espacios para la lectura).
- *El orden de los libros: lectores, autores, bibliotecas en Europa entre los siglos XIV y XVIII*. Barcelona: Gedisa, 2000. 108 p. (Lea).
- *Las revoluciones de la cultura escrita: diálogo e intervenciones*. Barcelona: Gedisa, 2000. 183 p. (Lea).
- Classificació decimal de Brusel·les: adaptació per a les biblioteques populars de la Mancomunitat de Catalunya extret dels “Quaderns d’Estudi”*. Barcelona: Casa de Caritat, 1920. 277 p.

- Comas i Güell, Montserrat. *Lectura i biblioteques populars a Catalunya: 1793-1914*. Barcelona: Curial Edicions Catalanes: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2001. 270 p. (Textos i estudis de cultura catalana).
- Combes, Paul. *La elección de una biblioteca: guía de la lectura*. Barcelona: Herederos de Juan Gili, 1910. 152 p.
- Corts i Blay, Ramon; Galtés i Pujol, Joan; Manent i Segimon, Albert (dir.). *Diccionari d'història eclesiàstica de Catalunya*. Barcelona: Claret, 1998-2001. 3 v.
- Cugueró, Maria. *Què podria ésser una biblioteca de referència a les populars de Catalunya*. Barcelona: Escola de Bibliotecàries de la Generalitat de Catalunya, 1938. 27 p. (Quaderns de treball).
- Culla i Clarà, Joan B.; Duarte, Àngel. *La premsa republicana*. Barcelona: Diputació de Barcelona: Col·legi de Periodistes de Catalunya, 1990. 140 p. (Vaixells de vapor).
- Decorme, Gerard. *Lecturas recomendables: estudio para la clasificación desde el punto de vista moral y educativo, de las principales obras de ascética, historia y novela, útiles á la juventud católica*. Barcelona: Luis Gili, Librería Católica Internacional, 1908. 246 p.
- Díaz y Pérez, Nicolás. *Las bibliotecas de España en sus relaciones con la educación popular y la instrucción pública*. Madrid: Tipografía de Manuel G. Hernández, 1885. 217 p.
- Díaz-Plaja, Aurora. *Les guies de lectura: conferència al curs de pràctiques 1937-1938 de l'Escola*. Barcelona: Escola de Bibliotecàries de la Generalitat de Catalunya, 1938. 43 p. (Quaderns de treball).
- Díaz-Plaja, Guillem. *La defenestració de Xènius*. Andorra la Vella: Andorra, 1967. 172 p. (Ahir-demà).
- Domènech, Anselm. *La Llibreria Verdaguer i el renaixement català*. Barcelona: Impremta Altés, 1933. 17 p.
- Duarte, Àngel. *Historia del republicanisme a Catalunya*. Lleida: Pagès; Vic: Eumo, 2004. 286 p. (Biblioteca d'història de Catalunya).
- Duran, Lluís. *Pàtria i escola: l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana*. Catarroja: Afers, 1997. 419 p. (Recerca i pensament).
- Escolano Benito, Agustín (dir.). *Historia ilustrada del libro escolar en España: del Antiguo Régimen a la Segunda República*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez: Pirámide, 1997. 650 p. (Biblioteca del libro).

- Escolar Sobrino, Hipólito. *Historia de las bibliotecas*. 3a ed. Madrid : Fundación Germán Sánchez Ruipérez : Pirámide, 1990. 593 p. (Biblioteca del libro).
- Escolar Sobrino, Hipólito (dir.). *Historia ilustrada del libro español*. Vol. 3, *La edición moderna, siglos XIX y XX*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez: Pirámide, 1996. 602 p. (Biblioteca del libro).
- Espinet, Francesc; Tresserras i Gaju, Joan Manuel. *La gènesi de la societat de masses a Catalunya, 1888-1939*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, 1999. 112 p. (Materials).
- Estivill Rius, Assumpció. *L'Escola de Bibliotecàries: 1915-1939*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1992. 508 p. (Quaderns de treball).
- “El fet cultural català a les biblioteques populars: 1918-1979”. Juliol 1980. Text mecanografiat.
- “La literatura professional a l'Escola de Bibliotecàries; 1920-1982”. En: *Seminari Internacional sobre Docència Bibliotecària*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1990. p. 71-91. (Quaderns de treball).
- Estivill Rius, Assumpció; Pons, Amadeu; Mañà Terré, Teresa. “Dones bibliotecàries”. *BiD*, núm. 10 (juny 2003). <<http://www.ub.es/bid/bid10.htm>>.
- Exposición del libro catalán (5-21 diciembre 1927)*. I. *Algunas notas sobre el libro en catalán*. Barcelona: Antonio López, 1927. 34 p.
- Fernández de Córdoba y Calleja, Enrique. *Saturnino Calleja y su editorial, los cuentos de Calleja y mucho más*. Madrid: Ediciones de la Torre, 2006. 203 p. (Nuestro mundo).
- Ferrando, Antoni; Nicolás, Miquel. *Història de la llengua catalana*. Barcelona: Pòrtic, 2005. 539 p. (Àgora. Biblioteca oberta).
- Ferrer i Costa, Josep; Pujadas i Marquès, Joan. *Biblioteca Popular Manuel Serra Moret, 75 anys d'història (1922-1997), Pineda de Mar*. Pineda de Mar: l'Ajuntament, 1997. 93 p.
- Folch i Guillén, Ramon (dir.). *Història natural dels Països Catalans*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1985-1992. Capítols dedicats a l'evolució històrica de cada disciplina científica.
- Fontanals Jaumà, Reis; Losantos Viñolas, Marga. *Biblioteca de Catalunya. 100 anys: 1907-2007*. Barcelona: Biblioteca de Catalunya, 2007. 399 p.

- Fontcuberta, Joan. "Fotografia catalana 1900-1940: el camí vers la modernitat". En: *Introducció a la història de la fotografia a Catalunya*. Barcelona: Lunwerg, 2000. p. 75-104.
- Foucault, Michel. *L'ordre del discurs i altres escrits*. Barcelona: Laia, 1982. p. 103-147. (Textos filosòfics).
- Gabriel, Pere (dir.). *Història de la cultura catalana*. Barcelona: Edicions 62, 1994-1997. Vol. 6: *El Modernisme, 1890.-1906*. Vol. 7: *El Noucentisme, 1906-1918*. Vol. 8: *Primeres avantguardes, 1918-1930*.
- Galí, Alexandre. "Biblioteques populars". En: Alexandre Galí. *Història de les institucions i del moviment cultural a Catalunya: 1900-1936*. Llibre XI, *Biblioteques populars i moviment literari*. Barcelona: Fundació Alexandre Galí, 1984. p. 7-45.
- *Història de les institucions i del moviment cultural a Catalunya: 1900-1936*. Barcelona: Fundació Alexandre Galí, 1978-1986. 23 v.
- Galofré, Jordi. "La Biblioteca Arús: Rossend Arús i Arderiu, 1845-1891, i la fundació de la biblioteca, 1893-1895". Tesi de llicenciatura presentada a la Facultat de Geografia i Història, de la Universitat de Barcelona, l'any 1975. 375 f.
- García Ejarque, Luis. *Historia de la lectura pública en España*. Gijón: Trea, 2000. XVI, 533 p. (Biblioteconomía y administración cultural).
- Gener i Babot, Pompeu. *Amigos y maestros: contribución al estudio del espíritu humano á fines del siglo XIX*. Barcelona: Maucci, 1915. 376 p.
- *Literaturas malsanas: estudios de patología literaria contemporanea*. Madrid: Librería de Fernando Fé, 1894. 405 p.
- Gifre, Emma. *Quines són les matèries més llegides a les Biblioteques Populars de la Generalitat?*. Barcelona: Escola de Bibliotecàries de la Generalitat de Catalunya, 1937. 39 p. (Quaderns de treball).
- Givanel i Mas, Joan. *Bibliografia catalana: premsa*. Barcelona: Institució Patxot, 1931-1937. 3 v.
- Gómez Mompert, Josep Lluís. *La gènesi de la premsa de masses a Catalunya: 1902-1923*. Barcelona: Pòrtic, 1992. 263 p. (Pòrtic mèdia).
- González-Agápito, Josep [et al.]. *Tradició i renovació pedagògica a Catalunya, 1898-1939: història de l'educació. Catalunya, Illes Balears, País Valencià*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat: Institut d'Estudis Catalans, 2002. 737 p. (Biblioteca Abat Oliva).

- González i Pastor, Joan. *Un segle de protestantisme a Catalunya*. Barcelona: Edicions Evangèliques Europees, 1970. p. 65-84.
- Gudayol, Anna. “Història del llibre i de les biblioteques a Catalunya: quinze anys d’estudis (1985-1999)”. *Item*, núm. 27 (juliol-desembre 2000), p. 4-64.
- Guillamet, Jaume. *Història de la premsa, la ràdio i la televisió a Catalunya: 1641-1994*. Barcelona: La Campana, 1994. p. 49-121.
- *La premsa comarcal: un model català de periodisme popular*. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 1983. p 5-72.
- Guilleumas i Brosa, Rosalia; Soberanas i Lleó, Amadeu-J. *Bibliografia i cronologia de Jordi Rubió i Balaguer (1887-1982)*. Barcelona: Biblioteca de Catalunya, 1985. 69 p.
- Gullón, Ricardo (dir.). *Diccionario de literatura española e hispanoamericana*. Madrid: Alianza, 1993. 2 v. (Alianza diccionarios).
- “Homenatge a Jordi Rubió”. *Serra d’or* (1967), p. 263-287. Diversos articles.
- Hostalrich, Dolors. “Assaig d’una bibliografia històrica de psicologia general”. *Quaderns d’estudi*, any II, vol. II, núm. 1 (febrer 1917), p. 56-66.
- Hostalrich, Teresa. “Memòries”. 1983.
- Huertas Claveria, Josep M. *Obrers a Catalunya: manual d’història del moviment obrer, 1840-1975*. Barcelona: L’Avenç, 1982. 409 p. (Clio).
- Huertas Claveria, Josep M. (dir.). *200 anys de premsa diària a Catalunya: 1792-1992*. Barcelona: Fundació Caixa de Catalunya: Arxiu Històric de la Ciutat: Col·legi de Periodistes de Catalunya, 1995. 543 p.
- Hueso i Muñoz, Carme. *Aparadors d’art: una aproximació a la història del galerisme a Catalunya*. Barcelona: Gremi de Galeries d’Art de Catalunya, 2006. p. 29-61.
- Illa, Carme. “Biblioteca Pública Arús de Barcelona”. *Boletín de la ANABAD*, núm. 4 (octubre-diciembre 1980), p. 521-536.
- Impremta i Editorial Altés. *Àlbum de familia: 1886-1986*. Barcelona: Altés, 1986. 90 p.
- Index librorum prohibitorum*. Romae: Typis Polyglottis Vaticanis, 1917. XXIII, 324 p.
- Índice de los libros prohibidos*, revisado y publicado por orden de Su Santidad el Papa Pio XI. Roma: Imprenta Políglota Vaticana, 1930. XXXI, 563 p.

- Infantes, Víctor; Lopez, François; Brotel, Jean-François (ed.). *Historia de la edición y de la lectura en España: 1472-1914*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez, 2003. p. 521-860.
- Institut d'Estudis Catalans. *Catàleg de publicacions: 1907-1996*. Barcelona: IEC, 1997. 548 p.
- Institut de Cultura i Biblioteca Popular per a la Dona. *Catàlech*. Barcelona: Impremta de Francisco X. Altés, 1909. 28, 21 p.
- *Crònica retrospectiva: Noces d'Argent 1909-1934*. Barcelona: l'Institut, 1934. 33 p.
- *Estatuts = Estatutos*. Barcelona: l'Institut, 1910. 31 p.
- *Memoria presentada per lo Institut de Cultura i Biblioteca Popular pera la Dona a la Assamblea Diocesana de Acció Catòlica, celebrada a Barcelona los dies, 19, 20 i 21 desembre 1911*. Barcelona: Impremta de Francisco X. Altés, 1911.
- Izquierdo Ballester, Santiago. *República i autonomia: el difícil arrelament del catalanisme d'esquerres (1904-1931)*. Catarroja: Afers, 2006. 224 p. (Recerca i pensament).
- Jardí, Enric. *Eugeni d'Ors: vida i obra*. Barcelona: Edicions dels Quaderns Crema, 1990. 429 p. (Obra catalana d'Eugeni d'Ors).
- Jorba, Manuel. *Manuel Milà i Fontanals i la seva època: trajectòria ideològica i professional*. Barcelona: Curial, 1984. p. 233-260. (Biblioteca de cultura catalana).
- Kelly, Thomas. *A history of public libraries in Great Britain: 1845-1975*. 2nd ed. rev. London: The Library Association, 1977. XIII, 582 p.
- Ladrón de Guevara, Pablo. *Novelistas malos y buenos*. Bilbao: El Mensajero del Corazón de Jesús, 1910. 528 p.
- Leveroni, Rosa. "Les biblioteques populars: un cinquantenari que no ha d'ésser oblidat". *Serra d'or*, núm. 111 (desembre de 1968), p. 43-47.
- "Literatas de salón". *Repertorio de buenas lecturas* (mayo 1916), p. 46-47.
- Litvak, Lily. *Musa libertaria: arte, literatura y vida cultural del anarquismo español (1880-1913)*. Madrid: Fundación de Estudios Libertarios Anselmo Lorenzo, 2001. 459 p.

- Llanas, Manuel. *L'edició a Catalunya: el segle XIX*. Barcelona: Gremi d'Editors de Catalunya, 2004. 381 p. (Història de l'edició a Catalunya).
- *L'edició a Catalunya: el segle XX: fins a 1939*. Barcelona: Gremi d'Editors de Catalunya, 2005. 349 p. (Història de l'edició a Catalunya).
- Llanas, Manuel; Pinyol i Torrents, Ramon. “L’editor Josep Baguñà: una aproximació”. En: *En Patufet, cent anys: la revista i el seu impacte*. Barcelona: Publicacions de l’Abadia de Montserrat, 2004. p. 37-51.
- Llobet, Jordi. “Lectura pública i lectures populars. Model de col·lecció i lectura a les biblioteques populars de la Mancomunitat de Catalunya: 1918-1924”. Treball de recerca del Doctorat d’Humanitats. Universitat Pompeu Fabra, 2004.
- Lluís Font, Pere (coord.). *Les idees i els dies: un segle de filosofia i ciències socials als Països Catalans*. Barcelona: Proa, 2002. 344 p. (La mirada).
- López Fabra, Francisco. “Breves apuntes sobre las bibliotecas públicas y gratuitas de Inglaterra, su institución y su objeto”. En: *Ateneu Barcelonès, Acta de la sesión pública celebrada en el salón de cátedras del mismo, el día 29 de noviembre de 1875*. Barcelona: Establecimiento Tipográfico de Narciso Ramírez y C^a, 1876. p. 27-37.
- López Peláez, Antolín. *Los daños del libro*. Barcelona: Gustavo Gili, 1905. 318 p.
- *La cruzada de la buena prensa*. Barcelona: Gustavo Gili, 1908. 357 p.
- Mainer, José Carlos. “Notas sobre la lectura obrera en España (1890-1930)”. En: José Carlos Mainer. *La doma de la Quimera*. Madrid. Vervuert, 2004. p. 17-82.
- Malé i Peguerols, Jordi. “Jordi Rubió i Balaguer, molt més enllà del positivisme”. *Revista de Catalunya*, núm. 148 (2000), p. 89-115.
- Mañà Terré, Teresa. *Les biblioteques populars a Catalunya a través dels seus anuaris: 1922-1936*. Barcelona: Facultat de Biblioteconomia i Documentació: Diputació de Barcelona, Servei de Biblioteques, 2001. 120 p. (Quaderns de treball).
- *Les biblioteques populars de la Mancomunitat de Catalunya: 1915-1925*. Barcelona: Pagès: Diputació de Barcelona, 2007. 316 p. (Materials per a la biblioteca pública). La tesi doctoral, amb el mateix títol, fou presentada a la Facultat de Biblioteconomia i Documentació, de la Universitat de Barcelona, el mes de juny de 2005. L’edició digital es pot consultar a TDX, Tesis doctorals en xarxa <<http://www.tdx.cbuc.es/>>.

- “Els llibres infantils a les biblioteques populars dels anys vint”. En: Baró Llambias, Mònica; Colomer, Teresa i Mañà Terré, Teresa (coord.). *El patrimoni de la imaginació: llibres d'ahir per a lectors d'avui*. Palma: Institut d'Estudis Baleàrics, 2007. p. 195-200 p.
- “Lectura i públic lector a les biblioteques populars (1924-1936)”. *Item*, núm. 14 (gener-juny 1994), p. 21-36.
- Mancomunitat de Catalunya. *Crònica oficial*. Barcelona: la Mancomunitat, 1920-1923.
- *L'obra a fer: l'emprèstic de cinquanta milions*. Barcelona: la Mancomunitat, 1920. 226 p.
- *L'obra realitzada: anys 1914-1923*. Vol. 1, *Organització i administració general de la Mancomunitat, cultura i instrucció, agricultura*. Barcelona: la Mancomunitat, 1923. 510 p.
- Manent, Albert. *Josep Carner i el noucentisme: vida, obra i llegenda*. Barcelona: Edicions 62, 1969. 362 p. (Llibres a l'abast).
- “La Societat Catalana d'Edicions (1910-1926)”. En: Albert Manent. *Escriptors i editors del nou-cents*. Barcelona: Curial, 1984. p. 151-157.
- Manguel, Alberto. *Una historia de la lectura*. Barcelona: Lumen, 2005. 621 p.
- Marfany, Joan Lluís. *Aspectes del modernisme*. Barcelona: Curial, 1984. 270 p. (Biblioteca de cultura catalana).
- Marin Silvestre, Dolors. *Francesca Bonnemaison: educadora de ciutadanes*. Barcelona: la Diputació, 2004. 274 p.
- Martí Henneberg, Jordi. *L'excursionisme científic i la seva contribució a les ciències naturals i a la geografia*. Barcelona: Alta Fulla, 1994. p. 83-121.
- Martínez Martín, Jesús A. (dir.). *Historia de la edición en España (1836-1936)*. Madrid: Marcial Pons, 2001. 527 p. (Historia).
- Martínez Martín, Jesús A.; Martínez Rus, Ana; Sánchez García, Raquel. *Los patronos del libro: las asociaciones corporativas de editores y libreros: 1900-1936*. Gijón: Trea, 2004. 208 p. (Biblioteconomía y administración cultural).
- Mas i Solench, Josep M. “Editorial Labor, setanta-cinc anys d'història”. En: Jaume Serrats i Ollé. *Barcelona cultural: 1915-1990*. Barcelona: Labor, 1990. p. 113-142.

- Massot i Muntaner, Josep. *Aproximació a la història religiosa de la Catalunya contemporània*. Barcelona: Publicacions de l'Abadía de Montserrat, 1973. 228 p. (Saurí).
- *Església i societat a la Catalunya contemporània*. Barcelona: Publicacions de l'Abadía de Montserrat, 2003. 666 p. (Biblioteca Abat Oliva).
- *Jordi Rubió i Balaguer: semblança biogràfica*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2005. 28 p. (Semblances).
- Mestre i Campi, Jesús (dir.). *Diccionari d'història de Catalunya*. Barcelona: Edicions 62, 2004. XXVIII, 1147 p.
- Molas, Isidre. *Les arrels teòriques de les esquerres catalanes*. Barcelona: Edicions 62, 2001. 231 p. (Llibres a l'abast).
- Molas, Isidre (dir.). *Diccionari dels partits polítics de Catalunya: segle XX*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2000. 383 p. (Diccionaris d'Enciclopèdia Catalana).
- Molas, Joaquim. "Les avantguardes literàries: imitació i originalitat". En: *Avantguardes a Catalunya: 1906-1939: protagonistes, tendències, esdeveniments*. Barcelona: Fundació Caixa de Catalunya, 1992. p. 42-58.
- Molas, Joaquim; Gallén, Enric. "La literatura popular i de consum". En: Martí de Riquer (dir.). *Història de la literatura catalana. Part moderna*. Barcelona: Ariel, 1988. Vol. XI, p. 301-353.
- Montaner, Carme. "La història i la història de la cultura". *Quaderns d'estudi*, any III, vol. III, núm. 1 (maig 1918), p. 99-109.
- Morató i Grau, Josep. "La col·lecció Minerva". *Quaderns d'estudi*, any II, vol. II, núm. 2 (març 1917), p. 155-161.
- Morel, Eugène. *La librairie publique*. Paris. Librairie Armand Colin, 1910. 322 p.
- Muiños Sáenz, Conrado. "*Ne quid nimis*": *acerca de buenas y malas lecturas*. El Escorial: La Ciudad de Dios, 1912?. 226 p.
- Mut i Carbasa, Rosa; Martí i Armengol, Teresa. *La resistència escolar catalana en llibres (1716-1939): bibliografia*. Barcelona: Edicions 62, 1981. 219 p.
- Ors, Eugeni. *La ben plantada*. Barcelona: Edicions dels Quaderns Crema, 2004. 144 p. (Obra catalana d'Eugeni d'Ors).
- *Cincuenta años de pintura catalana*. Barcelona: Edicions dels Quaderns Crema, 2002. 279 p. (Assaig).

- *Glosari*. Barcelona: Edicions dels Quaderns Crema, 1990-2005. 7 v. (Obra catalana d'Eugeni d'Ors).
- “Els millors llibres”. *Quaderns d'estudi*. Any II, vol. II, núm. 2 (març 1916), p. 81-84.
- *El nou Prometeu encadenat*. Barcelona: Edicions 62, 1980. 46 p. (Antologia catalana).
- “El renovamiento de la tradición intelectual catalana”. *Cataluña* (7 i 14 de gener de 1911), p. 2-6.
- *La Vall de Josafat*. Barcelona: Edicions dels Quaderns Crema, 1987. 238 p. (Obra catalana d'Eugeni d'Ors).
- Palau i Dulcet, Antoni. *Manual del librero hispano-americano: inventario bibliográfico de la producción científica y literaria de España y de la América latina desde la invención de la imprenta hasta nuestros días, con el valor comercial de todos los artículos descritos*. Barcelona: Librería Anticuaria, 1923-1927. 7 v.
- *Memòries d'un llibreter català*. Barcelona: Llibreria Catalònia, 1935. LXVII, 581 p.
- Paz y Mélia, Antonio. *La cuestión de las bibliotecas nacionales y la difusión de la cultura*. Madrid: Tipografía de la “Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos”, 1911. 159 p.
- Pellisson, Maurice. *Les bibliothèques populaires à l'étranger et en France*. Paris. Imprimerie Nationale, 1906. 220 p.
- Perea, Maria Pilar. *El centenari del Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana*. Barcelona: Biblioteca de Catalunya, 2006. 159 p.
- Pérez Nespereira, Manuel. *La secessió catalana: els corrents culturals europeus a la fi de segle (1872-1900)*. Catarroja: Afers, 2007. 235 p. (Recerca i pensament).
- Petrucci, Armando. “Leer por leer: un porvenir para la lectura”. En: Guglielmo Cavallo; Roger Chartier (dir.). *Historia de la lectura en el mundo occidental*. Madrid: Taurus, 1998. p. 519-549.
- Picatoste, Felipe. *Memoria sobre las bibliotecas populares presentada al Excmo. Sr. Don José Echegaray, Ministro de Fomento*. Madrid: Imprenta Nacional, 1870. 163 p.
- Pla, Josep. “Eugeni d'Ors: 1882-1954”. En: Josep Pla. *Homenots: primera sèrie*. Barcelona: Destino, 1969. p. 273-301.

Pla i Arxé, Ramon. “‘L’Avenç’ (1881-1915): la modernització de la Renaixença”. *Els marges*, núm. 4 (maig 1975), p. 23-38.

— “L’editorial de ‘L’Avenç’”. *L’avenç*, núm. 125 (abril 1989), p. 34-53.

Prat, Montserrat. “Ensayo de bibliografía sobre la historia de las Bibliotecas Populares de la Excma Diputación Provincial de Barcelona: guía de lectura”. Barcelona, 1973. Treball ciclostilat.

Prat de la Riba, Enric. *Obra completa*. Vol. 3, 1906-1917. Barcelona: Institut d’Estudis Catalans: Proa, 2000.

Prats i Canals, Llorenç. *El mite de la tradició popular: els orígens de l’interès per la cultura tradicional a la Catalunya del segle XIX*. Barcelona: Edicions 62, 1988. 212 p. (Llibres a l’abast).

“Projecte d’acord presentat a l’Assemblea de la Mancomunitat en la tercera reunió, celebrada el 26 de maig, de 1915, sobre la instal·lació a Catalunya d’un sistema de Biblioteques Populars”. *Anuari de les biblioteques populars* (1922), p. 75-89.

Puig i Alfonso, Francesc. *La Llibreria Puig de la Plaça Nova: breu narració dels seus setanta set anys d’existència (1861-1938)*. Barcelona: A. Núñez, impressor, 1938. 63 p.

Puig i Cadafalch, Josep. “Parlament a l’acte d’inauguració de la Biblioteca Popular de la Mancomunitat de Catalunya a la vila del Vendrell: 17 d’octubre de 1920”. En: Josep Puig i Cadafalch. *Escrits d’arquitectura, art i política*. Barcelona: Institut d’Estudis Catalans, 2003. p. 227-234.

Pujadas i Martí, Xavier; Santacana i Torres, Carles. *Història il·lustrada de l’esport a Catalunya*. Vol. 1, 1870-1931. Barcelona: Columna, 1993. 219 p.

Quaderns d’estudi. Barcelona: Consell de Pedagogia, 1915-1924. Mensual.

La revista dels llibres. Barcelona: Barcino, 1925-1926. Mensual.

Riba i Gumà, Salvador. *L’Ateneu Igualadí de la Classe Obrera: 1863-1939*. Igualada: Ateneu Igualadí de la Classe Obrera, 1988. 412 p. (Els llibres de l’Ateneu Igualadí).

Ribé, Maria Carme. “*La Revista*”: 1915-1936: la seva estructura, el seu contingut. Barcelona: Barcino, 1983. 225 p. (Publicacions de La Revista. Segona sèrie).

- Ricart, Rosa. *Qui llegeix i què es llegeix en les biblioteques populars: notes bibliogràfiques sobre classificació de lectors i llibres*. Barcelona: Escola de Bibliotecàries de la Generalitat de Catalunya, 1938. 6 p.
- “Selecció de llibres”. Treball de final de carrera, Escola de Bibliotecàries, Barcelona, 1938.
- Richter, Noë. *La lecture & ses institutions: la lecture populaire*. Bassac: Plein Chant; Le Mans: Bibliothèque de l'Université de Maine, 1987. 237 p. (L'atelier furtif).
- Riera i Tuèbols, Santiago. *Història de la ciència a la Catalunya moderna*. Lleida: Pagès; Vic: Eumo, 2003. 248 p. (Biblioteca d'història de Catalunya).
- Roda Batlle, Josep. *Música i músics a casa nostra: síntesi històrica*. Barcelona: Teide, 1993. 183 p. (El blau marí).
- Romaguera i Ramió, Joaquim; Marquet i Ferigle, Lluís (coord.). *Bibliografia bàsica científica i tècnica en català (1880-1980)*. Barcelona: Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya, 1995. 395 p. (Cultura, tècnica i societat).
- Rovira i Comas, Teresa. “Noucentisme i llibre infantil: influència del noucentisme sobre la producció i difusió del llibre per a infants”. Tesi de llicenciatura presentada a la Facultat de Filosofia i Lletres, de la Universitat Autònoma de Barcelona, l'any 1973.
- *La revista infantil en Barcelona: antologia històrica*. Barcelona: Diputació Provincial de Barcelona. Biblioteca Central, 1964. 24 p.
- “La xarxa catalana de biblioteques populars: dels orígens a la desfeta de 1939”. *Item*, núm. 14 (gener-juny 1994), p. 5-20.
- Rovira i Comas, Teresa; Ribé, Maria Carme. *Bibliografia històrica del llibre infantil en catalán*. Madrid: Asociación Nacional de Bibliotecarios, Archiveros y Arqueólogos, 1972. XXVII, 189 p. (Biblioteca Profesional de Anaba).
- Rovira i Virgili, Antoni. “Patufisme i post-patufisme”. En: Antoni Rovira i Virgili. *49 articles*. Barcelona: Pòrtic, 1970. p. 31-34.
- (dir.). *Anuari de Catalunya: crònica de la vida política, literària, teatral, artística... durant l'any 1917*. Barcelona: Minerva: 1918?. 351 p.
- Rubió i Balaguer, Jordi. *Com s'ordena i cataloga una biblioteca*. Barcelona: Consell de Pedagogia, 1917?. 31 p. (Minerva).
- *Mestres companys i amics*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1991. 333 p. (Biblioteca Abat Oliva. Obres de Jordi Rubió i Balaguer).

- *Obra dispersa*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1999. 375 p. (Biblioteca Abat Oliva. Obres de Jordi Rubió i Balaguer).
- *Sobre biblioteques i biblioteconomia*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995. 498 p. (Biblioteca Abat Oliva. Obres de Jordi Rubió i Balaguer).
- Sáiz, María Dolores; Seoane, María Cruz (dir.). *Historia del periodismo en España*. Vol. 3, *El siglo XX: 1898-1936*. Madrid: Alianza, 1996. 574 p. (Alianza universidad).
- Samaranch i Viñas, Júlia. “L’editorial Muntañola i les seves publicacions”. Tesina de final de carrera presentada a l’Escola de Biblioteconomia, 1978.
- Sánchez Vigil, Juan Miguel. *Calpe, paradigma editorial (1918-1925)*. Gijón: Trea, 2005. 541 p. (Biblioteconomía y administración cultural).
- Sardá, Juan. “La lectura de novelas”. En: Juan Sardá. *Obras escogidas de Juan Sardá: serie castellana*. Barcelona: Librería de Francisco Puig y Alfonso, 1914. Vol. 1, p. 41-49.
- Shera, Jesse Hauk. *Foundations of the public library: the origins of the Public Library Movement in New England, 1629-1855*. [S.l.]: The Shoe String Press, 1965. XV, 308 p.
- Simon, Carme; Terma, Judit. “Danés i les biblioteques d’Olot”. En: Jordi Canal i Morell; Antoni Mayans; Jordi Pujiula (ed.). *Joaquim Danés i Torras (1888-1960)*. Olot: Editora de Batet, 1989. p. 95-102.
- Simon i Tarrés, Antoni (dir.). *Diccionari d’historiografia catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2003. 1.222 p. (Diccionaris d’Enciclopèdia Catalana).
- Solà i Gussinyer, Pere. *Els ateneus obrers i la cultura popular a Catalunya: 1900-1939: l’Ateneu Enciclopèdic Popular*. Barcelona: La Magrana, 1978. 257 p. (Els orígens).
- *Francesc Ferrer i Guàrdia i l’Escola Moderna*. Barcelona: Curial, 1978. 246 p. (Biblioteca de cultura catalana).
- Soldevila, Ferran. “Jordi Rubió i la Biblioteca de Catalunya”. En: Ferran Soldevila. *Noms propis*. Barcelona: Barcelonesa d’Edicions, 1994. p. 165-174.
- Tavera i García, Susanna. “La premsa anarco-sindicalista: 1868-1931”. *Recerques*, núm. 8 (1978), p. 85-102.
- Termes, Josep. *Història del catalanisme fins el 1923*. Barcelona: Pòrtic, 2000. 802 p. (Pòrtic monografies).

- Termes, Josep; Colomines, Agustí. *Patriotes i resistents: història del primer catalanisme*. Barcelona: Base, 2003. 377 p. (Base històrica).
- Torra, Jordi; Llopart, Pilar. “La vida universitària des de l’època medieval fins a la Universitat Autònoma. En: *La Biblioteca de la Universitat de Barcelona*. Barcelona: Universtat de Barcelona, 1994. p. 26-47.
- Torrent, Joan; Tasis, Rafael. *Història de la premsa catalana*. Barcelona: Bruguera, 1966. 2 v.
- Trenc Ballester, Eliseu. *Les arts gràfiques de l’època modernista a Barcelona*. Barcelona: Gremi d’Indústries Gràfiques, 1977. XVI, 241 p.
- Ucelay Da-Cal, Enric. “La Diputació i la Mancomunitat: 1914-1923”. En: Borja de Riquer (ed.). *Història de la Diputació de Barcelona*. Barcelona: la Diputació, 1987. Vol. II, p. 36-177.
- *El imperialismo catalán: Prat de la Riba, Cambó, D’Ors y la conquista moral de España*. Barcelona: Edhasa, 2003. 1097 p. (Ensayo histórico).
- Valentí Camp, Santiago. *Ideólogos, teorizantes y videntes*. Barcelona: Minerva, 1922. XIV, 422 p. (Biblioteca de cultura moderna y contemporánea).
- Vallcorba Plana, Jaume. *Noucentisme, mediterraneisme i classicisme: apunts per a la història d’una estètica*. Barcelona: Edicions dels Quaderns Crema, 1994. 86 p. (Assaig minor).
- Vallverdú, Francesc. “L’edició catalana de 1923 a 1930”. *Els marges*, núm. 9 (1977), p. 23-50.
- (dir.). *Enciclopèdia de la llengua catalana*. Barcelona: Edicions 62, 2001. 429 p.
- Vela, Nora. “Bibliografía catalana: panorama general”. *Nuevo hispanismo*, núm. 2 (1982), p. 207-232.
- “La edición en lengua catalana: siglos XIX y XX”. En: Hipólito Escolar Sobrino (dir.). *Historia ilustrada del libro español*. Vol. 3, *La edición moderna, siglos XIX y XX*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez: Pirámide, 1996. p. 398-471.
- Vélez, Pilar. *El llibre com a obra d’art a la Catalunya vuitcentista, 1850-1910*. Barcelona: Biblioteca de Catalunya, 1989. 348 p.
- Vida nova*, número extraordinari (25 juny 1922).
- Vila, Pau. *Què els portaran els reis als nostres fills?* Barcelona: [s.n.], 1923. 30 p.

Vilanova Ribas, Mercedes; Moreno Julià, Xavier. *Atlas de la evolución del analfabetismo en España de 1887 a 1981*. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia, 1992. 449 p. (Premios Nacionales de Investigación e Innovación Educativas del C.I.D.E.).

Vinyes i Ribes, Ricard. *La presència ignorada: la cultura comunista a Catalunya (1840-1931)*. Barcelona: Edicions 62, 1989. 230 p. (Llibres a l'abast).

Yates, Alan. *Una generació sense novel·la?: la novel·la catalana entre 1900 i 1925*. Barcelona: Edicions 62, 1975. 266 p. (Llibres a l'abast)

Yeves, Juan Antonio. *La España moderna: catálogo de la editorial, índice de las revistas* (Madrid: Libris, 2002). 439 p.